

ทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

POLICY DIRECTION ON MUSIC AND PERFORMING ARTS MANAGEMENT FOR DEPARTMENT OF CULTURAL PROMOTION

สุนันtha มิตรงาม / SUNANTHA MITNGAM

สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

MUSIC, COLLEGE OF MUSIC, MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เฉลิมพล งามสุทธิ / CHALERMPON NGAMSUTTI¹

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อกำหนดทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาวะการณ์ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในประเทศไทย พบว่า ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ในประเทศไทยมีความแตกต่างหลากหลายไปตามภูมิภาคต่างๆ มีจุดมุ่งหมายโดยรวมอยู่ 4 ประการ คือ 1) เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน 2) เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสต่างๆ 3) เพื่อเป็นพุทธบูชา 4) เพื่อใช้ในพิธีกรรม ปัจจุบันดนตรีและการแสดงพื้นบ้านได้ลดความสำคัญลง รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ที่สำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อสังคมแต่ยังคงดำรงอยู่ได้ เนื่องจากเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนจากภาครัฐในการดำเนินงานต่างๆ ตามสมควร แต่เป็นไปในเชิงของการอนุรักษ์มากกว่าการพัฒนาต่อยอดให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ 2. การเสนอทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม พบว่า 2.1) มีการกำหนดให้ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเป็นนโยบายสำคัญของชาติ มีการวางแผนงาน งบประมาณไว้อย่างชัดเจน 2.2) ต้องมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงาน 2.3) ต้องมีการศึกษาวิจัยทั้งตัวเนื้อหาสาระและความสนใจของผู้บริโภคเพื่อที่จะสามารถผลิตผลงานได้ตรงตามความต้องการ 2.4) มีการสร้างสื่อเพื่อเผยแพร่งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยแต่ละชุมชนต้องมีการสร้างจุดขายเป็นของตัวเองและต้องหาข้อแตกต่างให้ได้ 2.5) ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านทั้งภายในประเทศ และนานาชาติทั้งในระดับภูมิภาคหรือระดับโลก 2.6) ให้เด็ก เยาวชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการแสดงและรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายที่แข็งแรง 2.7) มีการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้และการจัดทำฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ 2.8) มีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้านให้แก่เด็กและเยาวชน สนับสนุนครุภูมิปัญญาในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรมร่วมกัน

คำสำคัญ: ทิศทางนโยบาย, การจัดการ, ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน, อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดก วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก

Abstract

The Research on Policy Direction on Music and Performing Arts Management in Thailand is a qualitative research. The results of this Research are as follows: The Research on Policy Direction on Music and Performing Arts Management in Thailand is a qualitative research. The results of this Research are as follows: a. According to the study of folk music and performing arts situation in Thailand, there are different from those in a variety of regions, by having total 4 objectives; 1) for funning and alleviating working tiredness, 2) for celebrating, 3) for offering to Buddha, and 4) for being used in rites and rituals. However, at present the importance of folk music and performing arts has tremendously reduced and has changed in roles and duties towards society. The survival of folk music and performing arts is due to the things which are identities of a variety of local communities. In addition, the public sector continues to support various operations as appropriate; nonetheless, it is for the purpose of conservation, rather than further development to add economic values. b. According to the proposal of policy direction on folk music and performing arts management of the Department of Cultural Promotion, the Researcher utilized concepts concerning management, the UNESCO Culture Production Cycle, and safeguarding of intangible cultural heritage guidelines under the UNESCO Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage as frameworks used in study and determination of 8 issues used in preparing the proposal of the policy direction on folk music and performing arts management of the Department of

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดนตรีศึกษา ดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

Cultural Promotion, comprising 1) the policy / management 2) Creation 3) Production 4) Dissemination 5) exhibition/reception/transmission 6) consumption/participation 7) Archiving/preserving and 8) education / training. According to results of preparing the proposals of policy direction on folk music and performance management of the Department of Cultural Promotion, there were 30 policy proposals, 30 aims, and 95 strategies.

Key words: Policy Direction, Management, Folk Music and Performing Arts, Creation, UNESCO Culture Production Cycle

บทนำ

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่โลกรวมกันเป็นหนึ่งเดียว เพราะในยุคของสังคมข้อมูลข่าวสารที่เชื่อมต่อถึงกันหมดทำให้การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวัฒนธรรมของทุกประเทศ ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่มีหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ด้วยภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม ที่เกิดมาจากการคิดสร้างสรรค์ ของบรรพบุรุษ ก่อตั้งอยู่ในสภาพการณ์ทางวัฒนธรรมที่ผันผวนเช่นเดียวกับส่วนอื่นๆ ของโลก โดยกระแสต่างๆ ที่ระบดไปทั่วโลกล้วนถูกกำหนดโดยสื่อสารมวลชนและบริษัทโฆษณาที่ผูกขาด ซึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมและวัฒนธรรมยุคใหม่ โดยการทำให้วัฒนธรรมอันดั้งเดิมที่มีลักษณะประจำชาติและลักษณะพื้นบ้านกลายเป็นเรื่องล้าสมัยไม่ทันโลก (กมล กมลตระกูล และคณะ. 2552 : 12) และยังเผชิญกับปัญหาที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. บทบาทของวัฒนธรรมที่กำลังจะลดน้อยถอยลง หรือจนกระทั่งหมดบทบาทไปในสังคมสมัยใหม่ ที่มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญจนกลายเป็นการทำลายวัฒนธรรมของตนเองอย่างไม่รู้ตัว
2. การนำวัฒนธรรมไปใช้อย่างผิดทำนองหรือเป็นการละเมิดวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน รวมทั้งการใช้ประโยชน์อย่างไม่นำพาต่อความคิด ความเชื่อของบรรพชนที่สร้างสรรค์และสั่งสมสืบต่อกันมา
3. การนำวัฒนธรรมไปสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยพลการ มิได้รับความยินยอมเห็นชอบหรือแบ่งปันผลประโยชน์ของชนชาติ ชุมชน หรือกลุ่มคนที่เป็นผู้ถือครองมรดกวัฒนธรรมนั้นๆ

โดยเหตุนี้องค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization-UNESCO) จึงได้ออกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for The Safeguarding of The Intangible Cultural Heritage) ซึ่งรับรองเมื่อ 17 ตุลาคม 2546 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2549 อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 สาขา โดยดนตรีและการแสดงจัดอยู่ในสาขา Performing Arts นอกจากนี้ยังได้มีการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้อีกด้วย ซึ่งจากนโยบายดังกล่าวส่งผลให้ประเทศต่างๆ ต้องมีระบบการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็งและจริงจัง โดยเฉพาะการได้รับการยอมรับในความเป็นเจ้าของมรดกวัฒนธรรม

ที่จับต้องไม่ได้ด้านดนตรีและการแสดงจากนานาประเทศ ทั่วโลก ดนตรีและการแสดง จึงถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญประเภทหนึ่งของทุกสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะจะเห็นได้ชัดในประเทศที่มีนโยบายในการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงของตนอย่างเป็นระบบ ขณะนี้ประเทศที่ประสบผลสำเร็จในการนำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจประเทศหนึ่ง คือ สาธารณรัฐเกาหลี ภายใต้ต้นนโยบายอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Economy) นโยบายดังกล่าว กลายเป็นอุตสาหกรรมหลักในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ และมีมูลค่าตลาดถึง 27.6 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี พ.ศ. 2545 (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์. 2552 : 59) ซึ่งมีดนตรีและการแสดงเป็นเนื้อหาหลัก กลุ่มหนึ่งของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่ทราบดีว่ามหาศาสตร์เข้าสู่ประเทศ

ในส่วนของการบริหารจัดการวัฒนธรรมด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของประเทศไทย ซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการนั้น ยังขาดความชัดเจน ความไม่ต่อเนื่อง และขาดการเชื่อมโยงกับองค์กรระดับโลก รวมทั้งยังมีความผันผวนตามสถานการณ์ทางสังคมและการเมือง นับตั้งแต่ต้นนโยบายจนถึงแนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติ แม้จะเป็นที่ยอมรับกันว่าดนตรีและการแสดงเป็นหนึ่งวัฒนธรรมที่มีบทบาทต่อผู้คนมาทุกยุคทุกสมัย รวมทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแสดงความเป็นกลุ่มชนหรือความเป็นชาติ แต่การดำเนินงานยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับการบริหารจัดการวัฒนธรรมของประเทศญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลี ดังนั้น การศึกษาวิจัย เรื่อง ทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงในประเทศไทย จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่มีพันธกิจในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ในการอนุรักษ์ พัฒนา สืบสาน ปกป้องคุ้มครอง จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเสริมสร้างค่านิยมที่เหมาะสมในสังคม รวมทั้งเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของไทย ให้มีทิศทางที่สามารถดำเนินงานด้านดนตรีและการแสดงอย่างเป็นระบบ อันจะส่งผลถึงการอนุรักษ์ การส่งเสริมเผยแพร่ การสืบสาน และการปกป้องคุ้มครองให้สอดคล้องตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและตามสถานการณ์ประชาคมโลกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในประเทศไทย
2. เพื่อเสนอทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อกำหนดทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ วงจรการ

ผลิตงานวัฒนธรรมของยูเนสโก (Culture Production Cycle) รวม 8 ด้าน มาเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1.1 ด้านนโยบาย / การบริหาร (Policy/management)

1) นโยบาย (Policy) หมายถึง หลักหรือวิธีปฏิบัติที่ถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานของผู้บริหารในการตัดสินใจ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความถูกต้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ เปรียบเสมือนกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของคนในองค์กรและเป็นทิศทางของการเปลี่ยนแปลงองค์กรหรือของสังคม 2) การบริหาร (Management) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/Directing) และการควบคุม (Controlling) เพื่อให้กิจกรรมขององค์กรดำเนินไปตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการสร้างสรรคผลงาน (Creation) หมายถึง กระบวนการของการผลิตงานทางวัฒนธรรม ในขั้นตอนนี้เป็นการริเริ่มของการทำงาน หมายถึงความคิดสร้างสรรค์เนื้อหาของงานนั้นๆ ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเป็นหน้าที่ของคน อาทิ นักเขียน ศิลปินแขนงต่างๆ หรือบริษัทออกแบบ

1.3 ด้านการผลิตผลงาน (Production) หมายถึง กระบวนการผลิต อาจจะหมายถึงการผลิตเพียงชิ้นเดียว เช่น การเขียนภาพ งานฝีมือ หรือการผลิตซ้ำเพื่อเผยแพร่สู่มวลชน เช่น โทรทัศน์ รวมถึงการผลิตเครื่องมือพิเศษ ระบบโครงสร้างพื้นฐาน และกระบวนการทำงาน เช่น การผลิตเครื่องดนตรี หรือกระบวนการพิมพ์หนังสือพิมพ์

1.4 ด้านการเผยแพร่ (Dissemination) หมายถึง ขั้นตอนการนำวัฒนธรรมเข้าหามวลชน รวมถึงช่องทางการขายสินค้าตามร้านค้า เช่น ร้านค้าปลีกต่างๆ และผู้จัดจำหน่ายภาพยนตร์ โดยสินค้าทางวัฒนธรรมนั้นจะสามารถหาซื้อได้เรื่อยๆ โดยในขั้นตอนนี้ไม่ใช้การบริโภค หรือการมีส่วนร่วมซึ่งมีความหมายในข้อที่ 6

1.5 ด้านการแสดงผลงาน / การสร้างการรับรู้ / การถ่ายทอด (Exhibition / Reception / Transmission) หมายถึง ผู้ที่จะให้พื้นที่ในการนำผลงานทางวัฒนธรรมออกเผยแพร่สู่ผู้ชม โดยมียุทธศาสตร์เป็นข้อจำกัด เช่น ผู้จัดเทศกาล โอเปร่าเฮาส์ โรงละครพิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น

1.6 ด้านการบริโภค / การมีส่วนร่วม (Consumption / Participation) หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้คนเข้ามาบริโภคผลงานทางวัฒนธรรม และรวมถึงการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การอ่านหนังสือ การเต้นรำ การเข้าร่วมงานเทศกาล ผู้ฟังวิทยุ และผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น

1.7 ด้านการจัดเก็บ / การรักษา (Archiving / Preserving) หมายถึง การจัดเก็บรักษาซึ่งผลงานทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็นวัตถุและที่ไม่ใช่วัตถุ อาทิ เนื้อหา เอกสาร ภาพถ่าย เป็นต้น เพื่อให้ผู้ชมหรือผู้บริโภคได้มีโอกาสเข้าชมเพื่อทราบเรื่องราวรายละเอียดและที่มาในอดีตแล้วซ้ำเล่า หรือสามารถนำเอามาใช้ต่อยอดในผลงานใหม่ๆ ต่อไปได้ เช่น การอนุรักษ์โบราณสถาน ห้องสมุดต่างๆ เป็นต้น

1.8 ด้านการศึกษา / การฝึกอบรม (Education / training) หมายถึง แหล่งความรู้ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ และสนับสนุนการพัฒนาทางการผลิตผลงานทางวัฒนธรรม ได้แก่ โรงเรียนสอนศิลปะ การวิจารณ์ผลงาน ฯลฯ

2. ระยะเวลาการวิจัย

เดือน ธันวาคม พ.ศ.2552 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553

3. วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเลือกจากกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติครบถ้วน สามารถได้คำตอบถูกต้อง น่าเชื่อถือและได้ค่าประมาณจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ 1) ผู้บริหาร 2) ผู้เชี่ยวชาญ / นักวิชาการ / ครูอาจารย์ 3) ศิลปิน / หัวหน้าคณะ ดังนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารของหน่วยงาน / องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน เช่น วัฒนธรรมจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด/ ตำบล และผู้อำนวยการสถาบันการศึกษา

3.2.2 ผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการ / ครูอาจารย์ โดยเลือกจากผู้ที่มีผลงานทางด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเป็นที่ประจักษ์ เช่น เป็นผู้เขียนบทความ ตำรา และวิจัย ตลอดจนเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือคณะกรรมการตัดสินการประกวดด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในระดับประเทศ เพราะเป็นต้องการผู้ที่มีความรู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง น่าเชื่อถือ

3.2.3 ศิลปิน / หัวหน้าคณะ เลือกจากคณะนักแสดงที่มีชื่อเสียง ประสบผลสำเร็จในการจัดการแสดง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเลือกจากกลุ่มประชากรที่มีคุณสมบัติครบถ้วน สามารถได้คำตอบถูกต้อง น่าเชื่อถือและได้ค่าประมาณจากกลุ่มตัวอย่างประชากรนั้น โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4.1 เครื่องมือการวิจัย

4.1.1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

4.1.1.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการให้เติมคำในช่องว่าง และเป็นคำถามแบบเลือกตอบ โดยให้ใส่ชื่อนามสกุล อาชีพ / ตำแหน่ง อายุ ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้บริหาร

4.1.1.2 ส่วนที่ 2 การสำรวจสภาพการณ์ของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในประเทศไทย โดยการนำแนวคิดในการบริหารจัดการและการศึกษาวางจรการผลิตงานวัฒนธรรมของยูเนสโก (Culture Production Cycle) มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างขอบเขตงานวิจัย 8 ด้าน ดังนี้

4.1.1.2.1 ด้านนโยบาย/การบริหาร (Policy/Management)

4.1.1.2.2 ด้านการสร้างสรรคผลงาน (Creation)

4.1.1.2.3 ด้านการผลิตผลงาน (Production)

4.1.1.2.4 ด้านการเผยแพร่ (Dissemination)

4.1.1.2.5 ด้านการแสดงผลงาน / การสร้างการรับรู้ / การถ่ายทอด (Exhibition / Reception / Transmission)

4.1.1.2.6 ด้านการบริโภค / การมีส่วนร่วม (Consumption / Participation)

4.1.1.2.7 ด้านการจัดเก็บ / การรักษา (Archiving / Preserving)

4.1.1.2.8 ด้านการศึกษา / การฝึกอบรม (Education / Training)

ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

นอกจากนี้ ส่วนท้ายของแบบสอบถามทั้ง 8 ด้าน ได้จัดทำเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามข้อเสนอแนะ / ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

4.2 การพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

4.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้ได้เครื่องมือที่ใช้วัดมีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของเครื่องมือที่สร้างขึ้นกับเนื้อหาสาระของการศึกษาวิจัย และเพื่อให้ครอบคลุม ครบถ้วน ตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม 3 ท่าน ประกอบด้วย

4.2.1.1 รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 4.2.1.2 รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุหนนท์ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4.2.1.3 อาจารย์ ดร. อำนาจ บุญอนันต์ หัวหน้าภาควิชาศิลปกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

5. พื้นที่ทำการศึกษ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิค การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ (Expert in-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการหาคำตอบและตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิจัย ดังนั้น เนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในการศึกษาวิจัยขึ้นกับทัศนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลัก จึงไม่ได้กำหนดกรอบพื้นที่เฉพาะเจาะจงไว้อย่างแน่นอน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการเก็บข้อมูลสภาพทั่วไปของดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน แนวคิดและทฤษฎีในการบริหารจัดการ นโยบายของรัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน จากแหล่งข้อมูล ทุติยภูมิ (Secondary Source) โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสารจากหน่วยงานภาครัฐ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยรวบรวมแบบสอบถาม จากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ครู อาจารย์ ศิลปิน และหัวหน้าคณะนักแสดง/ คณะนักแสดงเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาวะการณ์ของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในประเทศไทย และการกำหนดทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ดังนี้

6.2.1 จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และอำนวยความสะดวกในการส่งแบบสอบถามกลับ โดยเจ้าหน้าที่ของตอบกลับพร้อมติดแสตมป์ กำหนดเวลาส่งประมาณ 2 สัปดาห์

6.2.2 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ ไปขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายในภูมิภาคต่างๆ ทั้ง 4 ภาค

6.2.3 เก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

7. การจัดกระทำข้อมูล

ในการจัดกระทำข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนครอบคลุมทุกด้านตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ตั้งประเด็นการศึกษาออกเป็นเรื่องๆ เพื่อเป็นแนวทางในการรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการใช้เอกสารหลักฐานต่างๆ โดยมีประเด็นที่จะศึกษา 8 ด้านดังกล่าวข้างต้น โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

7.1 จัดเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่กำหนด และตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของแบบสอบถามเพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูล

7.2 กำหนดรหัสตามตัวแปรที่กำหนด

7.3 นำข้อมูลทั้งหมดจากแบบสอบถามลงรหัส

7.4 บันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

7.5 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการนำเสนอข้อสรุปหรือนำสาระสำคัญในข้อมูลออกมาอธิบายให้เข้าใจ โดยวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7.5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามหรือปัญหา โดยอาศัยข้อมูลเพียงส่วนหนึ่งที่มีอยู่ในการอธิบายข้อมูลชุดที่สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพบริบทปัจจุบันของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในปัจจุบัน ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นและการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาวะการณ์ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในประเทศไทยและข้อมูลกรมส่งเสริมวัฒนธรรมแล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์สภาวะการณ์ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน (SWOT Analysis) เพื่อนำไปยกร่างยุทธศาสตร์ทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

2. จัดทำร่างยุทธศาสตร์ทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาวะการณ์ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในประเทศไทย เพื่อนำมาอธิบายและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการนำข้อเท็จจริงจากการศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปสู่ทฤษฎีพื้นฐาน (Grounded theory) ซึ่งผู้วิจัยใช้การนำเสนอลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลให้เห็นถึงข้อเท็จจริงและเชื่อมโยงความเป็นเหตุเป็นผลตามข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล

สรุปและอภิปรายผล

สรุป

การศึกษาสภาวะการณ์ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของไทย ปรากฏผลดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันของดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน โดยการวิเคราะห์เอกสาร พบว่าดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของไทยมีความแตกต่างหลากหลายไปตามภูมิภาคต่างๆ มีจุดมุ่งหมายโดยรวมอยู่ 4 ประการ คือ 1) มีขึ้นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน 2) เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสที่บุคคลหรือสังคมประสบผลสำเร็จ 3) เพื่อเป็นพุทธบูชาในงานบุญ งานกุศล และ 4) เพื่อบวงสรวง ผีสง เทวดา หรือใช้ในพิธีกรรม แต่ในปัจจุบันดนตรีและการแสดงพื้นบ้านได้ลดความสำคัญลงเป็นอย่างมากซึ่งสืบเนื่องจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านได้มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านดนตรี ด้านบทเพลง ด้านการร้อง ด้านการแสดง ด้านเครื่องแต่งกาย และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งงบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี และการประชาสัมพันธ์หรือกลยุทธ์ด้านการตลาด

2. การศึกษาสภาวะการณ์ของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในปัจจุบัน โดยนำแนวคิดด้านการบริหารจัดการ แนวคิดเกี่ยวกับวงจรการผลิตงานวัฒนธรรมของยูเนสโก และแนวทางการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ตามอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวม 8 ด้าน มาเป็นกรอบในการศึกษา พบว่า

2.1 ด้านนโยบาย/การบริหาร โดยรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในการเห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านจำเป็นต้องมีการประยุกต์ ทั้งดนตรีจังหวะบทร้อง ทำรำและเครื่องแต่งกาย เพื่อให้สามารถคงอยู่ต่อไป และกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทต่อการผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ส่วนเรื่องที่มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยสุดคือ ศิลปินพื้นบ้านมีความรู้และทักษะด้านภาษาต่างประเทศ

2.2 ด้านการสร้างสรรคผลงาน โดยรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในการเห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การแสดงพื้นบ้านมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าดนตรีพื้นบ้าน ผู้สร้างสรรค์ควรมีเป้าหมายมุ่งการสืบทอดมากกว่าการอนุรักษ์เพราะการสืบทอดจะไม่ทำให้เกิดการสูญหาย และเครื่องดนตรีพื้นบ้านแต่ละประเภทไม่ควรมีการเปลี่ยนแปลง ส่วนเรื่องที่มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยสุดคือ ผู้สร้างสรรค์ผลงานด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านต้องเปลี่ยนแนวความคิดจากการอนุรักษ์เป็นการประยุกต์หรือบูรณาการแทน

2.3 ด้านการสร้างสรรคผลงาน โดยรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในการเห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ จัดให้มีการบริการครูสอนดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน และส่งเสริมการวิจัย ค้นคว้าดนตรีและการแสดงพื้นบ้านให้มากขึ้นเพื่อเป็นองค์ความรู้ และแหล่งข้อมูลให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และจัดทำผลงานในรูปแบบซีดีและวีซีดีด้านดนตรีและการแสดง ส่วนเรื่องที่มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยสุดคือ ผลิตและจำหน่ายเครื่องดนตรี

2.4 ด้านการเผยแพร่ โดยรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในการเห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ จัดให้ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของเยาวชนในกิจกรรมงานบุญประเพณีของท้องถิ่น กระทรวงวัฒนธรรมจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้วงดนตรีและการแสดงพื้นบ้านได้แสดงผลงานอย่างหลากหลายและเพียงพอ และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัดมีการกำหนดกิจกรรม/โครงการด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเป็นประจำทุกปี ส่วนเรื่องที่มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยสุดคือ เอกสารตำราด้านการแสดงพื้นบ้านมีเพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้า

2.5 ด้านการแสดงผลงาน/การสร้างการรับรู้/การถ่ายทอด โดยรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในการเห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ จัดให้มีการแสดงดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียนและกลุ่มประเทศอื่นๆ จัดให้มีการแสดงดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในภูมิภาคต่างๆ และจัดให้มีเทศกาลดนตรีและการแสดงพื้นบ้านประจำปีแต่ละภูมิภาค และจัดให้เป็นประเพณีนิยม ส่วนเรื่องที่มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยสุดคือ จัดให้มีการแสดงดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในสถานที่ให้บริการด้านความบันเทิง เช่น ร้านอาหาร

2.6 ด้านการบริโภค/การมีส่วนร่วม โดยรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในการเห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ กระตุ้นให้ประชาชนมีความสนใจ มีส่วนร่วม เช่น ถ่ายทอดความรู้ จัดทำพิพิธภัณฑ์ การจัดตั้งวงดนตรีและการแสดง กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจัดกิจกรรมด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม และมีการจัดหลักสูตรการศึกษาด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่น ส่วนเรื่องที่มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยสุดคือ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลดนตรีและการแสดงพื้นบ้านระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน

2.7 ด้านการจัดเก็บ/การรักษา โดยรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในการเห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ รูปแบบการจัดการเก็บรักษาดนตรีและการแสดงพื้นบ้านที่ดีคือการได้นำไปใช้อยู่ตลอดเวลา และกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานในการสนับสนุนการจัดเก็บรักษาดนตรีและการแสดงพื้นบ้านที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา เช่น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ส่วนเรื่องที่มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยสุดคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการจัดทำพิพิธภัณฑ์ดนตรีและการแสดง

2.8 ด้านการศึกษา/การฝึกอบรม โดยรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในการเห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรมควรร่วมมือกันในการจัดการศึกษาด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอย่างเป็นรูปธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรมควรจัดให้มีการประกวดแข่งขันเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน และจัดทำเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพของผู้ที่จบการศึกษาด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ส่วนเรื่องที่มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยสุดคือ สถาบันการศึกษาจัดให้มีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ภาพรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่าการดำเนินงานที่มีผู้เห็นด้วยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อันดับ

1 ด้านการศึกษาและการฝึกอบรม อันดับ 2 ด้านการผลิตผลงาน อันดับ 3 ด้านการเผยแพร่ อันดับ 4 ด้านการบริโภค/การมีส่วนร่วม อันดับ 5 ด้านการจัดเก็บ/การรักษา อันดับ 6 ด้านการแสดงผลงาน/การสร้างการรับรู้/การถ่ายทอด อันดับ 7 ด้านการสร้างสรรค์ผลงาน และอันดับ 8 ด้านนโยบายและการบริหาร

3. การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีภารกิจโดยตรงในการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานไปบ้างในบางส่วน เช่น การจัดเก็บข้อมูล การจัดการประกวดแข่งขัน การจัดประชุมสัมมนา รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นจัดกิจกรรม แต่การดำเนินการเหล่านี้ยังไม่ได้กำหนดไว้เป็นภารกิจที่ชัดเจน จึงยังคงมีความผันผวนไปตามนโยบายของผู้บริหารในแต่ละยุคแต่ละสมัย ประการสำคัญคือ ยังขาดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาต่อยอดดนตรีและการแสดงพื้นบ้านให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยยังคงมุ่งเน้นในด้านการอนุรักษ์มากกว่า ดังจะเห็นได้จากผลการสอบถามข้อคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ายังคงดำเนินการได้น้อยที่สุดเรียงตามลำดับ 3 อันดับ คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการสร้างสรรค์ผลงานและด้านรูปแบบการแสดงผลงาน

4. การวิเคราะห์สภาพการณ์ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน (SWOT Analysis) ในภาพรวมจากการศึกษาพบว่าดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของไทยมีจุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรคและโอกาสที่สำคัญในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

จุดแข็ง ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการสร้างสรรค์งานชิ้นใหม่ที่มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีการผลิตผลงานชิ้นใหม่อย่างต่อเนื่อง และมีรูปแบบที่หลากหลาย มีการจัดแสดงเผยแพร่ตามงานบุญและงานประเพณีท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ ชุมชนมีความรัก ห่วงแหน มีปราชญ์ชาวบ้าน ศิลปินท้องถิ่นที่มีความสามารถในการถ่ายทอด และมีสถานศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนอยู่ทุกภูมิภาค

จุดอ่อน นักดนตรี นักแสดงพื้นบ้าน ขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ รวมถึงการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ เครื่องดนตรีและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง รูปแบบการแสดงที่สร้างสรรค์ชิ้นใหม่ยากต่อการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เด็ก เยาวชน และประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการแสดง การจัดเก็บข้อมูลยังไม่เป็นระบบ และขาดแคลนตำราที่ใช้ในการอ้างอิงและถ่ายทอด

อุปสรรค รัฐบาลไม่ให้ความสำคัญกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเท่าที่ควร การสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ต้องใช้เทคโนโลยีที่สูงและงบประมาณมาก รายได้ไม่คุ้มค่าการผลิต สื่อช่องทางต่างๆ ไม่ให้ความสนใจในการนำเสนอ ประชาชนไม่สนใจที่จะติดตามชม และขาดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งความไม่ไว้วางใจนักวิชาการจากภายนอกที่เข้าไปจัดเก็บข้อมูล นอกจากนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนให้บุตรหลานร่ำเรียนทางสายนี้

โอกาส รัฐบาลให้ความสำคัญกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในฐานะที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถเพิ่มมูลค่าได้ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อการพัฒนาต่อยอด การประชาสัมพันธ์แบบบูรณาการ ส่งเสริมให้มีการแสดงผลงานอย่างกว้างขวาง สนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดการแสดง การจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ และบรรจุดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในหลักสูตรการเรียนการสอน

ข้อเสนอทิศทางการบริหารจัดการดนตรีและ

การแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการจัดทำข้อเสนอทิศทางการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยจัดทำร่างข้อเสนอที่ได้จากการศึกษาสภาวะดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในปัจจุบันของไทย ซึ่งมีข้อเสนอทั้งสิ้นรวม 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบาย/การบริหาร (Policy / Management) 2) ด้านการสร้างสรรค์ผลงาน (Creation) 3) ด้านการผลิตผลงาน (Production) 4) ด้านการเผยแพร่ (Dissemination) 5) ด้านการแสดงผลงาน/การสร้างการรับรู้/การถ่ายทอด (Exhibition / Reception / Transmission) 6) ด้านการบริโภค / การมีส่วนร่วม (Consumption / Participation) 7) ด้านการจัดเก็บ / การรักษา (Archiving / Preserving) และ 8) ด้านการศึกษา / การฝึกอบรม (Education / Training) จากนั้นได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ (Expert in-Depth Interview) ได้แก่ 1) หม่อมราชวงศ์จักรกร จิตรพงศ์ อดีตปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 2) นายสมชาย เสียงหลาย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม 3) นายพะยอม แก้วกำเนิด ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม 4) นายสถาพร ศรีสังข์ ศิลปินแห่งชาติ 5) ดร. สิริชัยชาญ พักจำรูญ อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อวิจารณ์และให้ข้อเสนอแนะต่อทิศทางการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม แล้วจึงนำเสนอต่อที่ปรึกษาด้านนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากนั้นจึงนำไปสรุปเป็นข้อเสนอฉบับสมบูรณ์ ข้อเสนอทิศทางการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ประกอบด้วยประเด็น 8 ด้าน ดังนี้

ข้อเสนอทิศทางการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ทั้งหมดมี 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านนโยบาย / การบริหาร มีข้อเสนอที่สำคัญ คือ การสร้างทัศนคติและค่านิยมให้คนไทยเห็นความสำคัญของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีบทบาทต่อการดำเนินวิถีชีวิตมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การที่จะดำเนินการดังกล่าวได้ต้องมีข้อเสนออื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องกัน ได้แก่ การกำหนดให้ดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเป็นนโยบายสำคัญของชาติ มีการวางแผนงาน งบประมาณไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้เป็นระบบ ครบวงจร และยังต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล โดยการตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ของโลก และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องก้าวตามให้ทันโลกเพื่อส่งเสริมบทบาทของประเทศไทยในเวทีนานาชาติได้อย่าง สง่างาม

2. ด้านการสร้างสรรค์ผลงาน มีข้อเสนอที่สำคัญคือต้องมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องรักษาของแท้ไว้พร้อมๆ กับการสร้างสรรค์ใหม่ที่ต้องกับสนิยมของคนในปัจจุบัน

3. ด้านการผลิตผลงาน มีข้อเสนอที่สำคัญคือ จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยทั้งตัวเนื้อหาสาระและความสนใจของผู้บริโภคเพื่อที่จะสามารถผลิตผลงานได้ตรงตามความต้องการ

4. ด้านการเผยแพร่ มีข้อเสนอที่สำคัญคือ การสร้างสื่อเพื่อเผยแพร่งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง แต่ละชุมชนต้องมีการสร้างจุดขายเป็นของตัวเองและต้องหาข้อแตกต่างให้ได้

5. ด้านการแสดงผลงาน / การสร้างการรับรู้/การถ่ายทอด มีข้อเสนอที่สำคัญคือ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้านทั้งภายในประเทศ และนานาชาติทั้งในระดับ

ภูมิภาคหรือระดับโลก

6. ด้านการบริโภค / การมีส่วนร่วม มีข้อเสนอที่สำคัญคือให้เด็ก เยาวชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการแสดงและรวมตัวกันจัดตั้งเป็นเครือข่ายที่แข็งแรง

7. ด้านการจัดเก็บ / การรักษา มีข้อเสนอที่สำคัญคือ การจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนและการจัดทำฐานข้อมูลดนตรีและการแสดงพื้นบ้านที่มีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก

8. ด้านการศึกษา / การฝึกอบรม มีข้อเสนอที่สำคัญคือ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้านให้แก่เด็กและเยาวชน สนับสนุนครูภูมิปัญญาในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และเปิดพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรมร่วมกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องทิศทางการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงในประเทศไทย โดยมุ่งเน้น การจัดทำและนำเสนอข้อเสนอทิศทางการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมนั้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้ ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ข้อเสนอทิศทางการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมประสบผลสำเร็จ คือ ต้องมีการนำหลักการบริหารจัดการมาใช้ หลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ นับว่ามีความเหมาะสมสำหรับการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นการวางแผนอย่างมีระบบ (Systematic Planning) (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. 2553 : 5) กล่าวคือ ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำในการที่จะเข้าไปถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในที่จะมากระทบ เป็นการวางแผนในลักษณะที่เป็นทั้งการแก้ไขและการป้องกันปัญหาและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับการใช้กระบวนการพื้นฐานของการบริหารจัดการวัฒนธรรม 4 ขั้นตอน (กาญจนา แก้วเทพ. 2553 : 16-20) คือ 1) การวางแผน (Planning) ซึ่งต้องมีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน/การสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน 2) การจัดกลุ่ม/องค์กร (Organizing) โดยมีเป้าหมายให้เป็นกลุ่มองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) การจูงใจ (Leading) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยมีกลไกหลายแบบที่นำมาใช้ เช่น เงิน การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม รวมทั้งกลไกด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน และ 4) การควบคุม (Controlling) ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหารหรือคณะทำงานที่จะต้องติดตาม ควบคุม ตรวจสอบ ดูแลและแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อผิดพลาดและปัญหาต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิระ บำรุงศรี (2556) วิธีการบริหารและการจัดการมีวิธีการบริหารแบบ 4 M ดังนี้คือ 1. ด้านบุคลากร 1) คัดเลือกจากการชักชวน 2) การรับสมัคร 2. ด้านการบริหารการเงิน มีวิธีการบริหารจัดการโดยใช้หลักการบริหารในรูปแบบของบริษัท และหลักการบริการโดยมีอำนาจเด็ดขาดอยู่ที่ศิลปินเจ้าของวงดนตรี 3. กระบวนการบริหารจัดการอุปกรณ์ เครื่องมือ และ 4. การบริหารจัดการภายในวงดนตรีทุกวง เป็นการกระจายอำนาจในการควบคุมดูแล โดยศิลปินเจ้าของวงดนตรีจะเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งการต่างๆ ผ่านการประชุม ลงมติ และถ่ายทอดสู่บุคลากรต่างๆ ในวงดนตรีในลำดับสุดท้าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพร วรวานิช (2558 : 32) วิธีการบริหารจัดการวงดนตรีไทยสากล พบว่า 1) การวางแผนการแสดงดนตรีกับวัตถุประสงค์ 2) การแบ่งหน้าที่การทำงานของฝ่ายต่างๆ คือ นักร้อง นักดนตรี

ฝ่ายจัดเตรียมโน้ตเพลงและเครื่องดนตรี 3) บุคลากรของวงดนตรี ได้แก่ หัวหน้าวงดนตรี นักร้อง นักดนตรี พนักงานจัดเตรียมเครื่องดนตรี 4) การควบคุมในการซ้อมดนตรี ด้วยการจัดให้มีการซ้อมดนตรีและควบคุมด้วยหัวหน้าวงดนตรี 5) การประสานงานให้รับทราบเกี่ยวกับวันเวลาของการแสดงและจัดเตรียมอุปกรณ์ 6) การประชาสัมพันธ์ในการจัดแสดง โดยการจัดทำแผ่นพับ แผ่นโฆษณา และประกาศทางวิทยุหรือทางโทรทัศน์ 7) ในการจัดแสดงเป็นราคาที่เหมาะสมกับขนาดของวงดนตรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กลิ่นผกา ทับทิมธงไชย (2558) วิธีการบริหารจัดการวงซิมโฟนีออร์เคสตรา พบว่า การบริหารจัดการจะแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ 1) การบริหารโดยทั่วไปที่สนับสนุนการดำเนินงานของวงซิมโฟนีออร์เคสตรา โดยจะมีฝ่ายบริหารงานทั่วไป ฝ่ายออกแบบการแสดง ฝ่ายจัดเตรียมการแสดง 2) ระดมเงินทุนจากภาคเอกชน จากภาครัฐ และจากการจำหน่ายบัตรเข้าชม 3) การบริหารด้านดนตรี จะต้องคัดเลือกนักดนตรี จัดหาผู้อำนวยเพลงที่มีชื่อเสียง นักร้องรับเชิญที่เป็นที่รู้จัก และผู้ชมนิยมชมชอบ เพื่อให้การแสดงคอนเสิร์ตนั้นน่าสนใจและมีผู้ชมมากมาย ซึ่งในการจัดการแสดงคอนเสิร์ตในแต่ละครั้งนั้นจะมีค่าใช้จ่ายจำนวนมากมาย ดังนั้นจะต้องทำให้คอนเสิร์ตแต่ละครั้งสมบูรณ์ให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ และงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ ศรีบรรพาศักดิ์วิธการณ (2558) พบว่า ปัจจัยในความสำเร็จของธุรกิจดนตรีบริษัท อาร์เอส. จำกัด (มหาชน) พบว่า 1) ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับ ดี 2) ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี 3) ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดด้านสถานที่และช่องทางการจัดจำหน่ายโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง 4) ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดด้านส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับ ดีมาก 5) ปัจจัยด้านคุณสมบัติของผู้บริหารธุรกิจดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับดี 6) ความสำเร็จทางด้านธุรกิจดนตรีโดยรวมอยู่ในระดับมีความสำเร็จมาก ซึ่งงานวิจัยที่ได้นำมาสนับสนุนนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารดนตรีและการแสดง โดยมีหัวข้อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางด้านการบริหารดนตรีและการแสดง

ข้อเสนอทิศทางการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ที่สำคัญประการหนึ่ง คือการส่งเสริมให้มีการปกป้องคุ้มครองดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for The Safeguarding of The Intangible Cultural Heritage) ขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ซึ่งได้บัญญัติให้รัฐภาคีมีหน้าที่ในการจัดทำทะเบียนข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และปรับให้ทันสมัยเป็นประจำ จัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ การดำเนินมาตรการทางกฎหมาย วิชาการ การบริการและการคลัง เพื่อบรรจุในแผนงานมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จัดตั้งสถาบันจัดเก็บเอกสารเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ คุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่อยู่ในดินแดนของตน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน นอกจากนี้ยังมีการประกาศขึ้นทะเบียน 3 ประเภท คือ รายการที่เป็นตัวแทนของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ของมนุษยชาติ รายการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งเป็นต้องได้รับการสงวนรักษาอย่างเร่งด่วน และการประกาศ แผนงาน โครงการ และกิจกรรมเพื่อสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

สำหรับการดำเนินการด้านกฎหมายนั้น กรมส่งเสริม

วัฒนธรรม ร่วมกับมูลนิธิวิจัยกฎหมายได้ดำเนินการศึกษาวิจัยและจัดทำร่าง “พระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” ขึ้น เพื่อให้ประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขึ้นใช้บังคับเป็นการเฉพาะ และจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการวางนโยบายและแผนการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ปัจจุบัน ร่าง “พระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” ได้บรรจุอยู่ในแผนการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินการตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558 (แผนนิติบัญญัติ) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอ โดยคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบจากการประชุมเมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2554 และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2557

การสร้างสรรคผลงาน ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการที่จะพัฒนาศักยภาพดนตรีและการแสดงพื้นบ้านให้เป็นมาตรฐาน (เป็นการกำหนดขึ้นจากการเห็นพ้องต้องกัน และได้รับความเห็นชอบจากองค์กรอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป) โดยการสร้างสรรคผลงานนั้นต้องเกิดจากปัจจัยหลายด้าน ผู้สร้างสรรคต้องได้รับการฝึกฝนจนมีความรู้ความเข้าใจ จึงจะสามารถพัฒนาหรือคิดสร้างสรรคผลงานขึ้นมาใหม่ได้โดยไม่ซ้ำกับของเดิมที่มีอยู่ หรือเป็นการคิดค้น ต่อเติม ประยุกต์ จัดองค์ประกอบทางดนตรีขึ้นมาใหม่ ทั้งนี้ การพัฒนาและสร้างสรรคนี้ต้องคำนึงถึงรากของวัฒนธรรมนั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยโครงการส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางวัฒนธรรม ของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ที่ระบุว่า (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์. 2552 : 112-113) ประเด็นปัญหาในการสร้างสรรคผลงาน คือ นักแสดงศิลปินขาดศักยภาพในการสร้างสรรคผลงานที่มีคุณภาพ และมีความแปลกใหม่ ซึ่งการขาดศักยภาพในการสร้างสรรคผลงานนี้ยังส่งผลกระทบต่อการลงทุนการผลิตงานที่มีคุณภาพ ความพึงพอใจและความประทับใจของผู้บริโภค

แนวทางการแก้ไขประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการสร้างสรรคผลงานที่เสนอให้มีการจัดตั้งหน่วยบ่มเพาะขึ้นมานั้น สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคโดยตรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (กระทรวงวัฒนธรรม. 2552 : 95)

การผลิตผลงาน ในปัจจุบันการผลิตงานใดๆ ก็ตามจำเป็นต้องมีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องเนื้อหาสาระ ดังนั้น การศึกษาวิจัยจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งในการผลิตงาน ความสำคัญของการศึกษาวิจัยปรากฏอย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 84 (5) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปะวิทยาการแขนงต่างๆ และเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ นอกจากนี้ ผู้ผลิตผลงานต้องสามารถเพิ่มเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์นั้น เช่น การทำเครื่องดนตรีโปงลางที่จะให้ได้คุณภาพดีต้องทำจากไม้มะหาดที่ยืนต้นตายเท่านั้น เป็นต้น

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งในการผลิตงาน ได้แก่คุณภาพในการผลิต ซึ่งมีองค์ประกอบหลากหลายทั้งเนื้อหาที่ถูกใจผู้บริโภค เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ถูกต้องตามองค์ประกอบการแสดง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ให้ความเห็นว่าการผลิตงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมใดๆ ก็ตามต้องพยายามคงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมนั้นๆ ไว้ให้มากที่สุด แต่อาจ

จะมีการยืดหยุ่นได้บ้าง เช่น การใช้ผ้าที่เป็นของแท้อาจจะมีราคาแพงมาก สามารถใช้ของที่มีคุณภาพต่ำกว่าได้แต่ต้องไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก (สิริชัยชาญ พักจำรูญ. 2555 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพในการผลิตผลงานนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลักดันให้เกิดขึ้นโดยเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยโครงการส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางวัฒนธรรม (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์. 2552 : 114) ว่า สิ่งทีควรคำนึงถึงในการผลิตผลงาน คือคุณภาพในการผลิต การแสดงส่วนใหญ่ยังขาดคุณภาพในการผลิต เนื่องจากการผลิตผลงานการแสดงที่มีคุณภาพ จำเป็นต้องใช้ทุนสูงและใช้เวลาในการซ้อมนาน การขาดทุนสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้คุณภาพของการแสดงส่วนใหญ่ยังไม่อยู่ในระดับที่สามารถดึงดูดผู้ชมได้ และการที่ผลงานส่วนใหญ่ยังไม่สามารถตอบโจทยความต้องการของผู้บริโภคและประชาชนส่วนใหญ่ในปัจจุบันได้ เนื่องมาจากการขาดบุคลากรที่มีความเข้าใจเรื่องความต้องการของตลาด รสนิยมและวิถีชีวิตของผู้บริโภคในปัจจุบัน ส่งผลให้การผลิตผลงานส่วนใหญ่ยังยึดติดกับรูปแบบเดิมๆ

การเผยแพร่ เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญเกี่ยวกับดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน วิธีการในการเผยแพร่มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งการนำเสนอในลักษณะการแสดงสดและการเผยแพร่โดยสื่อประเภทต่างๆ ในโลกยุคปัจจุบันสื่อที่นับได้ว่ามีอิทธิพลมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์

ด้านการแสดงผลงาน มีมุมมองได้หลายมิติ ทั้งจากโดยตัวของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเอง หรือโดยวิธีจัดการแสดงทั้งการแสดงเดี่ยว การแสดงในรูปแบบของงานเทศกาล การแสดงในชุมชนท้องถิ่นที่มีการจัดงานประเพณีต่างๆ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมองภาพในองค์รวมจึงจะประสบผลสำเร็จ ดังปรากฏในผลการศึกษาวิจัยโครงการส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางวัฒนธรรม (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์. 2552 : 156-158) ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 องค์ประกอบ คือ 1) องค์ประกอบด้านความสามารถเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ ความสามารถของศิลปินในการพัฒนารูปแบบการนำเสนอ ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้ชมมีความเข้าใจในศิลปะการแสดง คือ คติ ข้อคิดสอนใจ ที่สอดแทรกผ่านรูปแบบการแสดง ที่มีส่วนผสมทั้งสองส่วนรวมเรียกว่า “รูปแบบการนำเสนอ” 2) องค์ประกอบด้านกระบวนการสนับสนุน ได้แก่ กระบวนการศึกษาแนวโน้มของตลาดโลก แนวโน้มของผู้ชมศิลปะการแสดงในตลาดสากลมีความหลากหลายสูงและมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ดังนั้น กระบวนการศึกษาแนวโน้มของตลาดมีความสำคัญอย่างมากในการช่วยผู้ประกอบการออกแบบสร้างสรรคการแสดงที่ตรงตามความต้องการ เช่น ในปัจจุบัน แนวโน้มการตลาดของศิลปะการแสดง เป็นรูปแบบย้อนยุค เป็นต้น โดยเหตุนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจึงมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาศิลปิน ผู้ประกอบการให้มีความสามารถในการพัฒนารูปแบบการนำเสนอ ตลอดจนการสร้างฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาต่อยอดของศิลปินและผู้ที่เกี่ยวข้อง

การบริโภค/การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการดำรงอยู่ ของดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน นายพะยอม แก้วกำเนิด อดีตเลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัฒนธรรม มีความเห็นว่าจำเป็นต้องมีการสร้างผู้บริโภคตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็กๆ หรือตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา ไม่สามารถปล่อยปละละเลยได้ หัวใจสำคัญที่ต้องคำนึงถึง คือ การแสดงที่มีคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนในการผลิตและการสร้างความประทับใจในเนื้อหาเรื่องราวที่น่าเสนอ ขั้นตอน

คุณภาพนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการทำความเข้าใจกลุ่มผู้ชมและอารมณ์ความต้องการของคนในสังคมดังที่ได้กล่าวมาแล้ว (พะยอม แก้วกำเนิด. 2555 : สัมภาษณ์) หลักการนี้ตรงกับหลักการบริหารงานวัฒนธรรมของยูเนสโกที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยโครงการส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางวัฒนธรรมของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ ว่าผลที่ได้จากการกระตุ้นปัจจัยแห่งความสำเร็จจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นผลให้ท้องถิ่นหรือชุมชนที่เป็นต้นกำเนิดของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเหล่านั้นเกิดความภาคภูมิใจและเกิดแรงจูงใจให้เข้าร่วมเล่าเรียน สืบทอดและทำการแสดง อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์. 2552 : 159)

การจัดเก็บ/การรักษา เป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งเพราะเป็นต้นทุนให้ทุกฝ่ายนำไปปรับใช้ทั้งในด้านการสร้างสรรค์ผลงาน การผลิตผลงาน หรือการเผยแพร่ ฯลฯ การกิจนี้ปรากฏอย่างชัดเจนในแผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2550-2559 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบบริหารจัดการงานศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม (กระทรวงวัฒนธรรม. 2552 : 56) และกฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมวัฒนธรรม พ.ศ. 2554 กำหนดให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมและบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทย โดยการศึกษา ค้นคว้า วิจัยฟื้นฟู อนุรักษ์ เผยแพร่ และส่งเสริมหน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชนที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการประสานงานและแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง คือ (2) ศึกษาวิจัยและเผยแพร่องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม (4) เป็นศูนย์กลางในการศึกษา รวบรวม เผยแพร่และให้บริการสารสนเทศและกิจกรรมทางวัฒนธรรม และ (5) ส่งเสริมกระบวนการถ่ายทอดและเรียนรู้คุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้กำหนดเป็นพันธกิจไว้ดังนี้ คือ 1) ศึกษา วิจัย และจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาและเผยแพร่ 2) ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน ปกป้องคุ้มครอง จารึตประเพณี ภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนเสริมสร้างค่านิยมที่เหมาะสมในสังคม 3) ส่งเสริม สนับสนุนการนำเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรม มาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมให้เป็นศูนย์กลางการบริการ เผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทุกระดับ

นอกจากนี้ อนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage) ขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ซึ่งประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างขั้นตอนการเข้าเป็นภาคีสมาชิก ก็ได้กำหนดภารกิจไว้อย่างชัดเจนว่า รัฐภาคีมีหน้าที่ต้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรักษา คือ (2) การจัดทำทะเบียนข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และปรับให้ทันสมัยเป็นประจำ (3) จัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง ในการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (5) จัดตั้งสถาบันจัดเก็บเอกสารเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และ(6) คุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่อยู่ในดินแดนของตน โดยการใช้มีส่วนร่วมของชุมชน

การศึกษา / การฝึกอบรมเป็นขั้นตอนที่ลงลึกไปสู่ผู้ที่สืบทอดดนตรีและการแสดงพื้นบ้านอย่างแท้จริง แต่เป็นขั้นตอนที่ประสบปัญหาหนักที่สุดเนื่องจากขาดผู้สืบทอดซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ อธิการบดีสถาบัน

บัณฑิตพัฒนศิลป์ (2555 : สัมภาษณ์) ที่ให้ความเห็นว่า ปัจจุบันลูกหลานที่เป็นสายเลือดตรงไม่สนใจที่จะสืบทอดอีกต่อไป ดังนั้นวิธีการที่จะคงอยู่ได้ คือการจัดเข้าไปอยู่ในระบบการเรียนการสอน โดยจากการวิจัยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. 2550 : 191) ในยุทธศาสตร์ด้านระบบการเรียนการสอน กำหนดให้ครูผู้สอนสอดแทรกเนื้อหาด้านจารีต ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบไทยในกระบวนการเรียนการสอน มีการส่งเสริมความเป็นดนตรีพื้นบ้าน ที่ความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมาตรการในแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 219) เกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ภูมิปัญญาไทย เพื่อทำหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญา ด้วยความร่วมมือของครูภูมิปัญญาไทย ผู้ทรงภูมิปัญญาไทย องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาต่างๆ

ความสำคัญในการนำดนตรีและการแสดงพื้นบ้านซึ่งเป็นมรดกวัฒนธรรมอย่างหนึ่งเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนนั้นยังปรากฏในการปาฐกถาของนายแพทย์สมอาจ วงษ์ชมทอง (2548) ว่า ประเทศญี่ปุ่นก็เหมือนกับประเทศพัฒนาแล้วทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีในโลกตะวันตก เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนีและสหรัฐอเมริกา ที่ให้ความสำคัญกับมรดกหลักทางวัฒนธรรมของชาติคู่กับการศึกษาของชาติ กล่าวคือ ในระบบการศึกษามีโรงเรียนและสถาบันการศึกษาจำนวนมากเป็นตัวอย่างนำศิลปะ ความรู้ วิทยาการและอุดมการณ์ของชาติถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น มรดกหลักทางวัฒนธรรมของชาติจึงถูกถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง และโดยเหตุที่ในสมัยโบราณยังไม่มีกรณีพิมพ์เป็นหนังสือหรือตำราเรียน หากแต่ร่ำเรียนกันอยู่ในการทำมาหากิน และพิธีกรรม เมื่อมีระบบการศึกษาที่แน่นอน จึงควรอย่างยิ่งที่จะนำมรดกวัฒนธรรมหลักเหล่านั้นเข้าสู่ระบบการศึกษา ประเทศญี่ปุ่นได้ดำเนินการเช่นนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 โดยปรากฏอยู่ในตำราเรียน มีการสอดแทรกอยู่ในวิชาและกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กต้องสนใจ ปัจจุบันเยาวชนของประเทศญี่ปุ่นจึงได้ซึมซับวัฒนธรรมของตนเองอย่างเป็นธรรมชาติทุกช่วงในวิถีการดำเนินชีวิต

ทั้งนี้ ข้อเสนอทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมดังกล่าวนี้จะเป็นส่วนสำคัญในการบูรณาการกลไกการดำเนินงานทั้งในระดับชุมชน ระดับชาติ และระดับนานาชาติให้เชื่อมสัมพันธ์กันอย่างเกื้อกูล พัฒนากลไกในการขับเคลื่อนและสนับสนุนการปกป้องคุ้มครองดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน รวมทั้งการเสริมสร้างความตระหนัก รับรู้คุณค่าของดนตรีและการแสดงพื้นบ้านสู่สาธารณชน โดยมีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นแกนหลักในการเชื่อมประสานภาคส่วนต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

1.1 ควรนำข้อเสนอทิศทางนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านไปศึกษาและจัดทำโครงการรองรับตามกลยุทธ์ที่กำหนด

1.2 จัดงบประมาณสนับสนุนให้มีการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ (Creation) โดยการประยุกต์จากทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่แล้วให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ทั้งใน

ประเทศและต่างประเทศ

1.3 ส่งเสริมให้มีการสร้างเรื่องราวที่มาและความสำคัญของดนตรีและการแสดงแต่ละประเภท (Story) เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added)

1.4 ยกระดับการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.1 กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการเรียนการสอนและบูรณาการการจัดกิจกรรมต่างๆ กับกระทรวงวัฒนธรรม

2.2 กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ เช่น การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสืบทอดและพัฒนาดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน จัดพื้นที่ให้มีกิจกรรมในชุมชนเป็นประจำ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวจัยเพิ่มเติมในข้อเสนอทิศทางการนโยบายการบริหารจัดการดนตรีและการแสดงพื้นบ้านบางด้านที่ยังเป็นจุดอ่อนของประเทศไทย เช่น การสร้างสรรค์ผลงาน (Creation) โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยเกี่ยวกับการค้นหาพฤติกรรม (Behavior) ความคาดหวัง (Expectation) และจัดกลุ่มผู้บริโภค (Market Segmentation) เพื่อตอบสนองตามข้อเสนอทั้ง 8 ด้าน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการในการสร้างสรรค์งานให้ตรงกับความต้องการของตลาดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมล กมลตระกูล และคณะ. (2552). **อนาคตของประเทศไทย : หนังสือสุ จิ ปุ ลิ ๖**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Kamol Kamontrakul et all. (2009). **Future of Thailand: Book of Su Ji Pu Li**. Bangkok: Srinakharinrajwiroj University.

กระทรวงวัฒนธรรม. (2552). **แผนแม่บทวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2550 – 2559**. กรุงเทพฯ : เอกพิมพ์ไท จำกัด.

กลั่นผกา ทับทิมธงไชย. (2558, ม.ค.-มิ.ย.). **การบริหารจัดการวงซิมโฟนีออร์เคสตราในประเทศไทย และประเทศสิงคโปร์**. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. ปีที่ 16 (2): 32

Klinpaka Tubtimthongchai. (2015, Jan-June). **The Management of Symphony Orchestras in Thailand and Singapore**. Institute of Culture and Arts Journal. Vol 16 (2): 32

กาญจนา แก้วเทพ. (2553). **การบริหารจัดการวัฒนธรรมพื้นบ้าน แบบมีส่วนร่วมด้วยนวัตกรรมการวิจัย**. กรุงเทพฯ : แบบพิมพ์.

Karnjana Keawtape. (2010). **Folk Culture Management by Participation with Research Innovation**. Bangkok: Baanpim.

ณรงค์ศักดิ์ ศรีบรรณาศักดิ์วัชรารักษ์. (2558, ก.ค.-ธ.ค.). **ปัจจัยในความสำเร็จของธุรกิจดนตรีบริษัท อาร์เอส. จำกัด (มหาชน)**. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. ปีที่ 17 (1): 33

Narongsak Sribandasakwatcharakorn. (2015, July-

December). **Factors for Success in The Music Business of R.S.Public Company Limited**. Institute of Culture and Arts Journal. Vol 17 (1): 33

ปิยพันธ์ แสนทวีสุข. (2550). **ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการศึกษาดนตรีของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย**. ปรินญาณินทร์ ปร.ด. (การบริหารเชิงบูรณาการ). ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

Piyapun Saentaveesuk. (2007). **Administrative Strategies of the Music Education in Higher Education Institutions in Thailand**. Ph.D. thesis (management integration). Khon Kaen: Northeastern University.

พะยอม แก้วกำเนิด. (2555, สัมภาษณ์). กรมส่งเสริมวัฒนธรรม เลขที่ 14 ถนนเทียมร่วมมิตร เขตห้วยขวาง กทม. 10310, เมื่อ 28 มีนาคม 2555.

สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์. (2552). **โครงการส่งเสริมมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจด้วยทุนทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

Sasin Graduate Institute of Business Administration of Chulalongkorn University. (2010). **Promotion of Cultural Product for Value-added Economy**. Bangkok: Office of National Cultural Commission.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2553). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์.

Somchai Pakapasawat. (2010). **Strategic Management**. 20th Ed. Bangkok: Amarin.

สามารถ จันทร์สุรย์ และประทีป อินแสง. (2548). **การศึกษาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย (Educational and Culture and Thai Wisdom)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

Samart Chansoon and Pratheep Insaeng. (2005). **Educational and Culture and Thai Wisdom**. Bangkok: Office of the National Education Commission.

สิริชัยชาญ พักจำรูญ. (2555, สัมภาษณ์). กรมส่งเสริมวัฒนธรรม เลขที่ 14 ถนนเทียมร่วมมิตร เขตห้วยขวาง กทม. 10310, เมื่อ 28 มีนาคม 2555.

วิระ บำรุงศรี. (2558, ก.ค.-ธ.ค.). **การบริหารจัดการวงดนตรีลูกทุ่งในประเทศไทย กรณีศึกษาวงดนตรีลูกทุ่งบุญศรี รัตนะ, นกน้อย อุไรพร, อาภาพร นครสวรรค์, เอกชัย ศรีวิชัย**. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. ปีที่ 17 (1): 33

Vira Bumrungsri. (2015, July-December). **The Management of Luk Tung Musical Band in Thailand**. Institute of Culture and Arts Journal. Vol 17 (1): 33

อรรณพ วรวานิช. (2558, ม.ค.-มิ.ย.). **การบริหารจัดการวงดนตรีไทยสากลในประเทศไทย: กรณีศึกษาวงดนตรีเกษมศรี วงดนตรีคีตศิลป์ และวงดนตรีสุภาภรณ์**. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. ปีที่ 16 (2): 32

Unnop Voravanich. (2015, Jan-June). **The Management of Thai Popular Big Bands in Thailand Case Study**

of Kasemsri, Keetasil and Supaporn Popular Big Band. Institute of Culture and Arts Journal. Vol 16 (2): 32

Office of the National Culture Commission. (2552). **Manual for protection of Intangible Cultural Heritage.** Bangkok: The Agricultural Cooperative Federation of Thailand.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2009). **Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage.** Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.